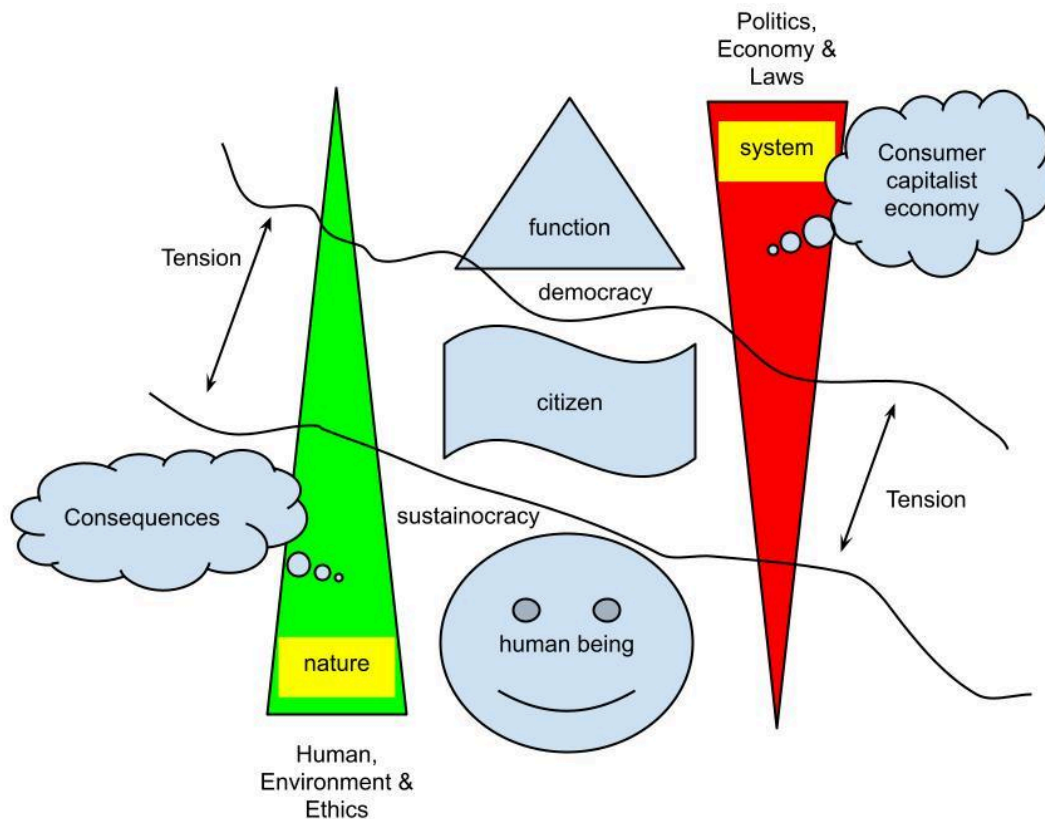

2024 Jaarverslag

Stad van Morgen / Stichting STIR / Sustainocratie

Alweer 15 jaar uitdagend, verbindend en onderzoekend rondom onze essentiële natuurlijke menselijke waarden.

Fig 1: Het spanningsveld tussen systeem belangen en onze natuurlijke werkelijkheid

Algemeen

Het bovenstaande plaatje (fig 1) is één van de vele manieren om de plek van Sustainocratie als maatschappijvisie en werkwijze weer te geven. Het plaatst zich aan de natuurlijke menskant van het weergegeven spanningsveld, niet aan de andere kant, die van de eenzijdige systemische maatschappij benadering, waar de meeste mensen en instanties zich bevinden. Door buiten het systeem de samenwerking met zowel het systeem als de natuur te zoeken, vanuit onze natuurlijke menselijke kernwaarden (zie figuur 2), ontstaat een kijk op duurzame vooruitgang vanuit meerdere dimensies.

Sustainocracy

Our democracy based on essential values
for our sustainable human existence

Het spanningsveld tussen de werkelijkheden is sterk overspannen, op het gevaarlijke af, omdat het systeem maar vanuit haar eigen dimensie redeneert. Daarom ontstaan alle problemen in de wereld en met de bevolking. Dat spanningsveld kan alleen ontspannen als we weer dichter bij de natuur en onszelf als natuurlijke mens gaan staan. Dat vergt een enorme omslag in denken en handelen. Omdat het systeem dat zelf niet kan, is samenwerking met de Stad van Morgen essentieel, voor de mens, de natuur maar ook voor het systeem.

Door die plek in te nemen sinds 1996 zelf als persoon, vanaf 2005 als ondernemerscoach (5Ks en 4 x WIN) en vanaf 2009 als onderzoeksstichting met een maatschappijvisie (Sustainocratie), nodig ik mensen en instanties uit naar de natuurlijke kant van het spanningsveld. Zo kan stichting STIR onderzoek doen naar de bewustwording en bereidheid van mensen en instanties om al dan niet hieraan mee te werken. Het "systeem" heeft namelijk de tendens om alle aandacht (en middelen) voor zichzelf op te willen eisen, met alle gevolgen van dien. Als we zelf geen tegenkracht leveren, dan doet de natuur dit in de vorm van onverwachte problemen.

Fig 2: De 5 essentiële waarden van ons menselijke (voort)bestaan volgens STIR.

Sustainocracy

Our democracy based on essential values
for our sustainable human existence

STIR onderzoekt of interpreteert wat er gebeurt met de maatschappij, de mensen en instanties wanneer ze de keuze maken om mee te doen aan een of meerdere initiatieven. Dat levert enorm waardevolle inzichten op die ik deel op podia en via publicaties. In Eindhoven en omgeving zijn meerdere experimentele Stad van Morgen clusters ontstaan:

Naam	Prioriteit en kernwaarden	Actief vanaf	2024	Toekomst
4 x WIN	ondernemers-coaching 21e eeuw. Doen vanuit ZIJN	2005 - 2009. Nu onderdeel van de dagelijkse SvM activiteiten. Geen aparte coaching	Actief op de achtergrond	Meer voorgond
AiREAS	luchtkwaliteit en gezondheid	sinds 2010, allerlei projecten.	Actief	Actief, uitbreiding
FRE2SH	voedselvoorziening, gezondheid	Vanaf 2009 Community strijp 2016 - eind 2019	Latent	Onduidelijk
COS3i	sociale inclusie en integratie sociale warmte, mentale gezondheid, samen verantwoord- elijk	Vanaf 2016 Eigen programma tot Maart 2020 (Covid)	Ondersteune nd. Geen eigen programma	Combi met Groz?
School of Talents / STIR Academy	Participerend leren Alle kernwaarden	Vanaf 2009. Eigen avondcolleges tot 2014. Eigen programma's met HBO. Erasmus+ uitwisselingen sinds 2014. Fontys samenwerking	Actief	Actief
EQoL	Energy & Quality of Life	Coöperatieve ideologie en aanpak	Latent	Onduidelijk

Groz	Proactief zorg voor gezondheid	Proactieve integrale gezondheid aanpak	Onderzoek fase	Opstarten
------	--------------------------------	--	----------------	-----------

2024:

Het jaar ontwikkelt zich, net als alle voorgaande jaren, voor Sustainocratie, Stad van Morgen, STIR en alle afgeleide samenwerkingsclusters, volgens unieke, onvoorspelbare uitdagingen. Gedurende 2024 zijn er vier grote aandachtsgebieden ontstaan.

Aandachtspunt 1: spraak en slik stoornis en verrassende inzichten medische wereld

We zijn allemaal zowel een product van de natuur als onze (ongezonde) samenlevingsvorm. Dat komt tot uiting op vele manieren, waaronder de invloed ervan op onze gezondheid, zeker naarmate onze leeftijd vordert. Gezondheid nemen we traditioneel en gemakshalve aan als vaststaand feit. Als we problemen krijgen dan verwachten we dat de gestructureerde medische gezondheidszorg ons weer zo snel mogelijk terugbrengt naar onze gezonde status quo. In onderstaand plaatje (figuur 3) wordt dit vertegenwoordigd door het “treatment paradigm” dat gebaseerd is op symptoombestrijding. Onze gezondheid bevindt zich op het neutrale punt.

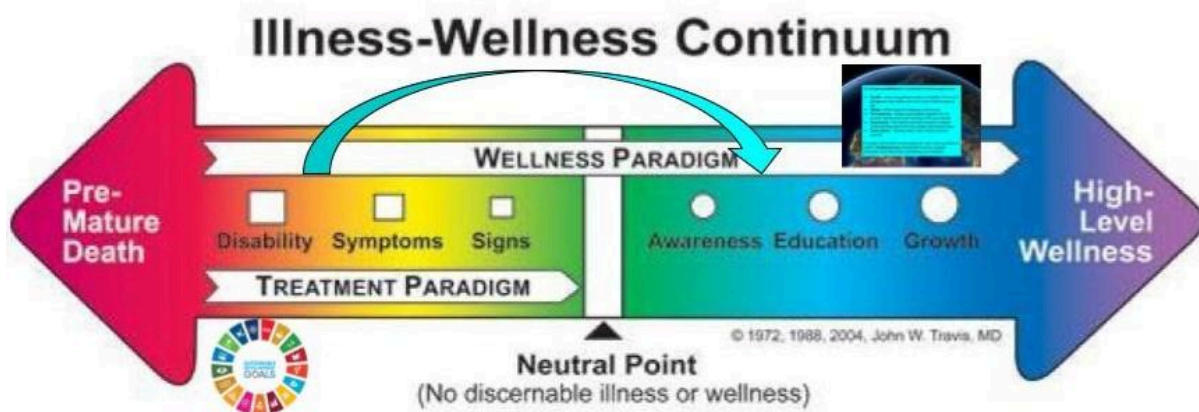

Fig 3: Twee benaderingen rondom gezondheid

Stad van Morgen plaatst zich al vanaf het eerste begin in het Wellness Continuüm, redenerend vanuit het leerproces gericht op duurzame integrale gezondheid (high level wellness) en welzijn. Dat geldt natuurlijk ook voor mijzelf, waarbij het begrip “hoog niveau welzijn” niet uitgedrukt wordt in geld maar in de menselijke kernwaarden voor en met elkaar. Als die optimaal tot invulling worden gebracht, dan genieten we van optimale mentale, lichamelijke en emotionele gezondheid, zoals gaandeweg kan worden aangetoond in de processen die we zijn aangegaan.

Alles wordt dan een bewustwordingsproces, een leeromgeving, met het oog op zelfbewuste aanpassingen.

In het begin van 2023 werd ik plotseling verrast door een verstoord immuunsysteem dat zich uitte via de spieren in mijn keel. Ineens kon ik niet meer praten noch slikken. De medische wereld blijkt niet op zoek te gaan naar de oorzaak maar naar een diagnose. In mijn geval werd dat, na maandenlang onderzoek door allerlei deskundigen, Myasthenia Gravis, een zeldzame spieraandoening in de keel. Gedurende 2023 volgde ik de aanpak van de ziekenhuis-discipline neurologie. Dit bestond uit een, door de farmaceutische industrie samengesteld, medisch protocol voor onderdrukking of aanvulling van het immuunsysteem, gebruikmakend van donor-infusen, immuunsysteem remmers en spierversterkers. Ondertussen probeerde ik via acupunctuur zelf de energiebanen in mijn lichaam te versterken. Dit alles gaf kortstondig soelaas, maar na verloop van tijd kwamen de symptomen terug, inclusief allerlei bijwerkingen van de medicijnen. Die waren vaak nog onaangener dan het spraak en slik euvel zelf. Ondertussen was ik 30 kilo afgevallen door gebrek aan voeding. In principe niet slecht voor iemand die kampte met overgewicht, maar niet op deze manier. Ook mijn sociale activiteiten en de Stad van Morgen initiatieven in de regio kwamen op een laag pitje te staan omdat ik mij niet kon uiten.

Ik werd zelf een onderzoeksobject en begon mijn situatie, mijn lichaam en het functioneren van de medische zorg in de maatschappij met nieuwsgierigheid en doelgerichtheid (integrale gezondheid) te bekijken.

Dat betekent dat ik op zoek ga naar kennis (1e stap, bewustwording). Symptomen geven een functioneel probleem weer dat aan de bron moet worden aangepakt, vergelijkbaar met de manier waarop ik de maatschappij benader. Zo kwam ik in contact met andere mensen die ook een probleem aan probeerden te pakken via bewustwording en het zelf-leerproces, in plaats van symptoombestrijding met medicatie. Net op het moment dat ik in de zwaarste medicatie (Prednison, inclusief meerdaagse ziekenhuisopname) terecht zou komen, werd mij door die nieuwe omgeving geadviseerd om orthomoleculaire natuurgeneeskunde te overwegen. Dat is een aanpak die via een uitgebreid bloed- en ontlasting-onderzoek de algehele situatie van het lichaam in kaart brengt. Zo zien we aan welke knoppen we moeten draaien om de balans zo veel mogelijk te herstellen. Via een uitgebreid natuurlijk supplementen-pakket wordt zo gestreefd naar blijvend herstel. De kans van slagen wordt bepaald door de al dan niet aanwezigheid van onherstelbare schade die is veroorzaakt door een (onbewust) verkeerde levensstijl, de ziekte of door de behandelingen met medicijnen en donor materiaal. Resultaten bij andere mensen hadden ongelooflijke herstel patronen getoond. Ik stelde de ziekenhuisopname uit (hopelijk af) en startte het alternatieve behandeltraject.

Het bloedonderzoek toonde een verzwakt immuunsysteem door de werking van verschillende virussen, besmetting door mantelzorgtaken, en allergische reacties in de

darmen. Het uitgekiende supplementen-pakket, in combinatie met een gluten- en melkvrij dieet, toonde een langzame verbetering van de algehele situatie. Deze hield ik dagelijks bij (zie tabel). Nieuw bloedonderzoek na drie maanden laat het herstel ook mooi zien. Het slikken toont een vergelijkbaar resultaat. In dit staatje laat ik de dagelijkse situatie zien, die nogal varieerde. “slecht” betekent helemaal niet kunnen praten, “normaal” betekent te kunnen praten zonder stress of druk in de keel, noch medische hulpmiddelen. Daartussen liggen verschillende gradaties. Mijn orthomoleculaire behandeling met supplementen ging op 25 juli van start en duurt een heel jaar. In de eerste tien dagen van december heb ik al 4 normale dagen genoteerd!

	Praten	
	juli 24	nov 24
slecht	14	0
redelijk	11	2
goed	4	12
heel goed	1	16
normaal	0	1
	30	31

Operaties, nare bijwerkingen, blijvend gebruik van medicijnen, ziekenhuisopnames en vele doktersbezoeken, zijn zo voorkomen. Veel welzijn is gewonnen en enorme maatschappelijke kosten bespaard. Een bijzonder leerproces is daarbij toegevoegd aan de Stad van Morgen vanuit integrale gezondheid.

Het vreemde is dat de ontoereikende, kostbare medische symptoombestrijding, politiek gesteund wordt en onder is gebracht in het basisverzekeringspakket. De veel goedkopere, oplossingsgerichte, orthomoleculaire natuurgeneeskunde niet. Het toont aan dat we geforceerd leven in een onethische maatschappelijke benadering tot onze gezondheid, ver weg van de Eed van Hippocrates die we voor het hele zorgsysteem zouden verwachten. Ook artikel 22 van de grondwet komt zo in het geding. Dit alles toont nogmaals dat, vanuit de optiek van duurzame menselijke bestaanswaarden, we echt naar een ander bestuurs- en samenlevingsmodel moeten. Een ethisch model waarin “de mens” centraal staat, niet het financiële belangen systeem. Zie hier de vergelijking tussen de twee behandelvormen:

Diagnose	Detail	Medisch	Orthomoleculair
Myasthenia Gravis, Storing immuunsysteem	Symptomen	Spraak en slikstoornis, gewichtsafname	Spraak en slikstoornis, gewichtsafname

	Onderzoek	Bloedonderzoek ter bevestiging diagnose. Thorax radiografie, slik röntgen	Bloed en ontlasting onderzoek op zoek naar oorzaak en lichamelijke onbalans
	Behandeling	Immunoglobuline donor infuus. Mestinon spier tabletten (elke 4 uur). Prednison incl. ziekenhuis opname	Dieet en supplementen programma
	Bijwerkingen	Veel, met extra medicatie	Geen
	Herstel?	Minder dan 10% volgens specialist	70 tot 100%, afhankelijk van opgelopen schade
	Duur behandeling	Rest van het leven	12 tot 18 maanden
	Kosten	700.000 tot 1.000.000€	7.000 tot 10.000€
	Verzekering	Ja	Nee

Op basis van mijn eigen ervaring heb ik ook andere casussen verzameld van andere mensen, met even verrassende resultaten. Sterker nog, als deze mensen in waren gegaan op de protocollen van de medische zorg dan waren ze voor de rest van hun leven lichamelijk verminkt geweest én afhankelijk van dagelijks medicijngebruik en bijwerkingen. Ethisch is dit onaanvaardbaar en vergelijkbaar met de symptoombestrijding cultuur die we in alle aspecten van de huidige maatschappij zien terugkomen en waar we met Sustainocratie een keerpunt in willen veroorzaken.

Voor de STIR wordt dit een publicatie in medische tijdschriften, presentaties over ethiek en constitutionele veiligheid voor de mens tegen de onethische politieke en financiële belangenpraktijken. Menselijke gezondheid is een bestaans-essentie waar we met de grootste zorgvuldigheid mee om dienen te gaan. Dat dit nu niet gebeurd is reden te over om aan de bel te trekken.

Voor de Stad van Morgen is dit aanleiding om verder te werken aan een nieuwe maatschappij met bijbehorende integrale zorg voor gezondheid, in plaats de immorele materiële belangen rondom ongezondheid.

Aandachtspunt 2: Wereldwijde publicaties

De COVID maatregelen en nasleep in 2020/2021/2022 hakten flink in de verbindende lokale initiatieven van de Stad van Morgen. De STIR energie zocht ondertussen een weg via internationale online communicatie en overlegplatformen enerzijds. En anderzijds de gelegenheid om de opgebouwde inzichten van ruim 14 jaar experimenteren met de sustainocratische aanpak te verwerken in artikelen en wetenschappelijke presentaties.

Afhankelijk van het thema van een bijeenkomst schreef ik het artikel en presenteerde dit aan het selecte internationale wetenschappelijke gezelschap. De artikelen zijn altijd geschreven vanuit de optiek van Sustainocratie. Voor de reviewers, het publiek en de uitgevers van de boeken was het steeds een uitdaging om zich de natuurlijke mensgerichte invalshoek eigen te maken, te begrijpen of op zijn minst te respecteren. Dit komt doordat het merendeel van de maatschappij wereldwijd onbewust verankerd is in de systeemwereld. De introductie van het sustainocratische gedachtegoed en de ervaringen moet eerst de traditionele weerstanden doorbreken voordat er acceptatie plaatsvindt. Zo kan het ook gebeuren dat een artikel wordt afgewezen.

De schrijfsels en presentaties die geaccepteerd worden, worden dan opgenomen in een of meer wetenschappelijke boeken of gespecialiseerde tijdschriften die in de loop van de tijd gepubliceerd en wereldwijd uitgebracht zijn. Tussen het schrijven, presenteren, de review processen en de definitieve publicatie, kan 2 tot 4 jaar tijd zitten:

2.1 Presentaties en publicaties

Presentatie	Locatie	Congres	Artikel	Publicatie
2022	Urbino, Italië.	Plaatsgebonden duurzaamheid congres	<i>Breaking with our heritage</i> (regionale omslag in gedrag)	2024
2023	Sapporo, Japan.	Onderwijscongres	<i>New learning objectives</i> (Nieuwe leeraanpak en doelstellingen)	2024
2024	Budapest, Hongarije	Euro-spes 20 jaar jubileum	<i>Existential Human Ethics, Maturity, Sustainocracy.</i> Bestaansethiek	2025

Soms vallen publicaties op en worden overgenomen door weer andere wetenschappelijke tijdschriften of podcasts. Of ze vormen de basis voor uitnodigingen om mee te doen aan paneldiscussies, als spreker tijdens congressen, nieuwe publicaties of lidmaatschap van een editorial expert team. Het blijft dan een keuze aan mij om daar gehoor aan te geven of niet. Mijn uitdaging is vooral dat het gedachtegoed en opgebouwde ervaringen van “een duurzaam vooruitstrevende maatschappij als multidisciplinaire cocreatie en

verantwoordelijkheid, in plaats van kostenpost, macht uiting of handelsdoelstelling”, zich verspreiden en overgenomen wordt door anderen elders in de wereld. Zo kwamen in de loop van 2024 de volgende publicatie mogelijkheden voorbij voor 2025 waar ik voor heb geschreven:

2.2 Publicaties voor uitgave in 2025

Universiteit van Rome en Londen	Sustainability in Education
Journal of Human Values	4 x WIN Entrepreneurship of the 21st century & Sustainocracy (afgewezen)
Journal of Mental Health Disorders	Mental Health and Empowerment. Uitgebracht in 2024.
Universiteit Alberta, Lissabon	Innovations in Universities

J Ment Health Disord. 2024;4(1):67-81.

Journal of Mental Health Disorders

Review Article

Breaking with Our Heritage Mental Health – Empowerment

Jean-Paul Close^{1,*}

¹Founder of STIR and AiREAS, The Netherlands

*Correspondence should be addressed to Jean-Paul Close, jp@stadvanmorgen.com

Received date: September 19, 2024, **Accepted date:** November 13, 2024

Citation: Close JP. Breaking with our heritage Mental Health – Empowerment. J Ment Health Disord. 2024;4(1):67-81.

Copyright: © 2024 Close JP. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

Fig 4: Een van de gepubliceerde artikelen

Het artikel “Breaking with our heritage” uit 2022, gepubliceerd in 2024, ging over hoe we, onder bepaalde omstandigheden, een totale omslag maken in ons leven. Dat gebeurde met mij waardoor ik anders naar de werkelijkheid ging kijken dan puur deelname aan het financiële systeem. Het gebeurde ook met de stad Eindhoven toen Philips vertrok en Eindhoven haar identiteit moest gaan herbepalen. Daaruit ontstond uiteindelijk Brainport. Hopelijk gebeurt het ook wereldwijd met de mensheid om tot een veilige vorm van duurzaam (voort)bestaan te komen.

Het artikel werd in samenvattende vorm opgenomen in het internationale Research Feature magazine (70.000 ontvangers) en wordt meegenomen in een wereldwijde distributie van het Open Access Government Magazine (oplage: 250.000). Daarnaast is een SC60 (60

seconden) podcast uitgekomen (120.000 views) in oktober. Een andere podcast (8 minuten) is op 9 december 2024 uitgebracht via internationale media kanalen.

Sommige tijdschriften financieren zich door abonnees en bepalen hun eigen content. Het is dan een eer om benaderd te worden en een bijdrage te mogen leveren. Andere publicaties functioneren via de “peer reviewed open source” benadering. Ze verspreiden de content gratis wereldwijd. Daarom moet betaald worden als een bijdrage opgenomen wordt. Een mogelijke bijdrage wordt door een panel van wetenschappers beoordeeld, naast de beoordeling van het redactionele team zelf of het artikel wel aansluit bij de criteria van het tijdschrift. De auteur krijgt feedback voor eventuele verbetering van het artikel, of aanpassing van de lengte, en het uiteindelijke besluit.

Het resultaat van al deze aandacht moet nog blijken maar het gedachtegoed van Sustainocratie wordt steeds meer geaccepteerd en gewaardeerd in wetenschappelijke kringen. Een wereldwijd netwerk van uitwisseling ontstaat. Alle eerdere open access publicaties zijn al meer dan 100.000 keer gedownload of gelezen, vooral door universitaire gebruikers uit het Verre Oosten (India, Indonesië, Pakistan) en Zuid Afrika. De lijst van publicaties in het Engels (er zijn ook publicaties in het Nederlands en Spaans) wordt bijgehouden via deze link:

<https://sustainocracy.blog/publications/>

2.3 Dank aan lokale gemeenschap regio Eindhoven

Geen van deze inzichten of publicaties zouden mogelijk zijn geweest zonder de samenwerking met de vele mensen en instanties in de regio Eindhoven. De interpretatie van de inzichten is natuurlijk erg STIR eigen, vanuit het perspectief van Sustainocratie. Het zou mooi zijn als dezelfde Eindhovense gemeenschap zich deze inzichten ook eigen zou maken, of er minstens kennis van zou nemen. Participatie in de Stad van Morgen initiatieven vanuit eigen systeem belang levert natuurlijk andere ervaringen op, vaak confronterend. Alleen als men het verwerkingsproces hanteert om het spanningsveld (figuur 1) te minderen door eigen aanpassingen door te voeren, wordt de samenwerking pas optimaal gewaardeerd. Dat gebeurt nog veel te weinig.

In 2025 zou ik een serie bijeenkomsten willen plannen om de STIR inzichten te presenteren en te kijken wat we er als lokale gemeenschap mee kunnen doen.

Aandachtspunt 3: Internationaal

Los van alle aandacht wereldwijd via presentaties, publicaties, podcasts en magazines (aandachtspunt 2) wordt ook internationaal actief gewerkt.

3.1 Sustainocratische initiatieven

In Bangladesh is enige tijd geleden een politieke partij ontstaan onder de naam Sustainocratie. Ondanks contact is er geen interactie, mede omdat Sustainocratie nooit is

Sustainocracy

Our democracy based on essential values
for our sustainable human existence

opgezet vanuit politieke of religieuze ambities. Dat andere mensen daar anders over denken is aan hen.

In Uganda zijn er gebieden gecharmeerd door de aanpak en trachten het tot uitvoering te brengen. Zelfs de lokale politiek heeft belangstelling getoond. In dit soort landen, met veel armoede en tegenstrijdigheden, worden we vaak geconfronteerd met plotselinge levensbedreigende situaties. Heftige regenval die huizen wegspoelt, aanslagen op onze partners door corrupte (internationale) belangenpartijen, plotselinge ziekte uitbraken door ondervoeding, slecht drinkwater, oude trauma's, ethnische discriminaties of andere oorzaken. Er circuleert amper geld, wel projectmatige intenties.

Dan worden we gevraagd om financieel bij te dragen aan de nood. Dat is lastig omdat in die regio heel veel leed is en wij als ongesubsidieerde, projectgedreven onderzoek-stichting niet alles op onze schouders kunnen nemen. Ook verwachten we dat mensen aldaar lokaal zelf verantwoordelijkheid nemen en niet klakkeloos een beroep doen op internationale particuliere goodwill. Wij kunnen helpen met methodes, zienswijzen, inzichten, maar niet met geld. Daar zijn andere kanalen voor. Via [GoFundMe](#) trachten we wat middelen bij elkaar te scharrelen voor deze mensen, maar vaak lukt dat maar erg beperkt.

Fig 5. Een woord van dankbaarheid uit Uganda

We zouden ook projecten kunnen helpen uitvoeren met trainingen als er lokale sustainocratische coalities zouden ontstaan, niet in de sfeer van liefdadigheid maar gestructureerde maatschappelijke opbouw.

Lokale corrupte doktoren laten liever iemand creperen dan de helpende hand bieden als er geen geld tegenover staat. Dit sterkt ons nog meer dat we af moeten van de dwangmatige afhankelijkheid van geld en weer samen de essentie van ons bestaan oppakken. Zo ontstaat bijvoorbeeld het initiatief om geneeskundige kruiden lokaal te telen voor de versterking van de weerstand van de mensen. Ook honing, met bijengemeenschappen, in plaats van suiker in de voeding van kinderen, enz. Een lokale munteenheid is ook een optie en relatief eenvoudig in te voeren. Maar dan moet er lokaal de wil, moed en kennis opgebouwd worden.

Let op: We zien ook elders zulke onmenselijke benaderingen, waaronder Nederland, wanneer mensen uit het financiële systeem vallen (vluchtelingen, werklozen, etc.). Ze worden uitgesloten van basiszorgdiensten en moeten vertrouwen op liefdadigheid, als die al beschikbaar is. Anders lijden ze en sterven ze zelfs, met weggijkende toestemming van de omgeving en autoriteiten.

3. 2 Andere internationale samenwerkingen

Via de verschillende aandachtsgebieden, zoals AiREAS, FRE2SH, COS3i of the School of Talents, worden ook internationale relaties ontwikkeld. Bijvoorbeeld tussen Nederland, België en Duitsland, soms ook Luxemburg. Het blijft daarbij lastig om vast te houden aan onze menselijke waarden wanneer projectpartners de geldelijke prioriteiten of hun eigen productideeën boven alles stellen, niet een gemeenschappelijk hoger doel. Ook subsidieverstrekkers beoordelen op nieuwe technische innovaties en banencreatie in plaats van gezondheidsbevordering of andere kernwaarden met inzet van bestaande of nieuwe innovaties vanuit een van de regio's. Regelmatig laat ik daarom een project schieten omdat het niet overeenkomt met onze menselijke waarden. Niet dat het project niet interessant zou zijn, maar het haalt de energie weg van de integrale mensgerichte duurzaamheid focus. Ook in de lopende projecten komen we dit spanningsveld steeds weer tegen.

Europese projecten, zoals Horizon 2020, hebben een beperkte slagingskans voor kleine instanties zoals die van ons en vergen juist erg veel energie. Ze zijn ook enorm bureaucratisch en vergen lange adem. De menskant van het verhaal werd niet gewenst in de opties die wij hebben proberen te ontwikkelen met partners, alleen toepassingen of ontwikkelingen van techniek. De Europese Commissie probeert wel meer gelijkheid en minder bevoordeling te creëren door bijvoorbeeld geen product of naam-verwijzingen toe te staan zodat niet bepaalde bedrijven bevoordeeld zijn. Desalniettemin blijven deze grotere subsidieopties vooral toegankelijk voor grotere bedrijven, los nog van de sturing achter de opties.

3.3 Bewustwording via universiteiten

Ondanks mijn spraakprobleem heb ik toch online sessies kunnen doen met studenten, zoals de academische groep aan de Universiteit van Hong Kong, die waarde-onderwijs krijgt op academisch niveau.

3.4 Gidsenwerk in Eindhoven met buitenlandse bezoekers

Als er bezoekers met een bestuurlijke achtergrond uit het buitenland naar Eindhoven komen om inspiratie op te doen, dan word ik regelmatig ingeschakeld door lokale tour bedrijven, zoals Eindhoven247 of Braintours Eindhoven. Ook zelf heb ik zulke ontmoetingen georganiseerd. Door mijn plotselinge spraakbeperkingen kwam dit op een laag pitje te staan. Met enige moeite heb ik een aantal rondleidingen gedaan in 2024. Hopelijk kunnen we in 2025 de samenwerking weer opbouwen. Vooral het thema “Breaking with our heritage” spreekt veel mensen aan.

<https://sustainocracy.blog/2024/06/26/human-evolution-based-on-breaking-points/>

Aandachtspunt 4: Lokale initiatieven in de regio Eindhoven

4.1 Algemeen

Eindhoven en omgeving blijven natuurlijk ons levende laboratorium en belangrijkste leeromgeving. De ideologie van een maatschappij als cocreatie (in plaats van handel of machtsysteem), door “samen verantwoordelijkheid te nemen” voor onze essenties, komt maar moeilijk van de grond. De onderstaande tekening krijgt veel steun in de wereld en ook lokaal wil de insteek goed vallen bij veel mensen in leidinggevende en ambtelijke posities.

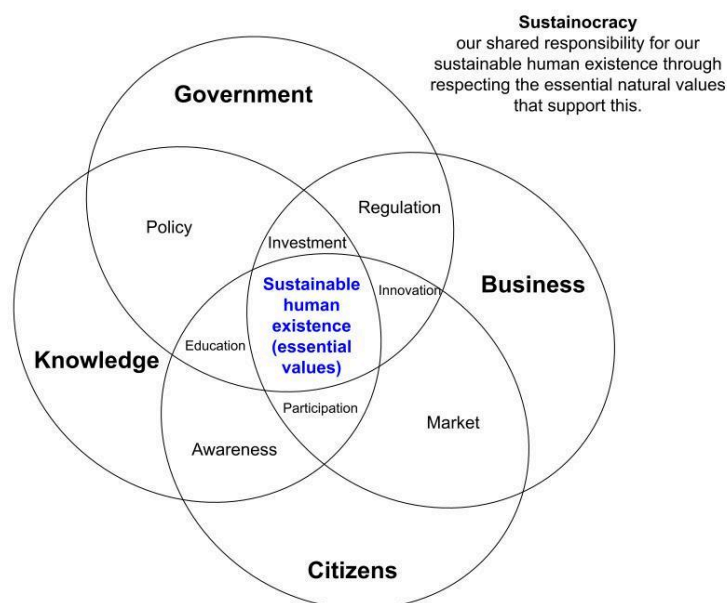

Fig 6: Het basisprincipe van sustainocratie

Maar tussen enthousiasmeren en daadwerkelijk operationeel maken van de aanpak zit een hele complexiteit. “De vier poten aan de tafel” is een begrip geworden, maar om daadwerkelijk alle vier de poten aan de tafel te krijgen op basis van gelijkwaardigheid blijkt een hele opgave. 2 of 3 poten lukt wel, en vaak is de afwezige “de overheid” wegens andere systeem georiënteerde belangen. En als de overheid wél meedoet, zonder de regie op te willen eisen, dan missen we vaak het bedrijfsleven of de burgers. Het onbesproken argument is dan “laat het maar over de aan de overheid” volgens de huidige weerbarstige uitbestedingscultuur om zelf niet de verantwoordelijkheid te hoeven of willen delen. Of men zegt, vaak bevooroordeeld of vanuit negatieve ervaringen van vroeger, of ook wel eens terecht: “De overheid niet, want die bemoeit zich met alles”. Lastig om dat alles te doorbreken en onderling te verbinden vanuit de nieuwe voorwaarden van sustainocratie.

4. 2. Waarom is het allemaal zo moeilijk?

Je zou verwachten dat ons duurzame bestaan het belangrijkste is waar we aan denken. Maar dat is het niet! De wereldwijde problemen, het zogenaamde antropoceen, de algehele vernietiging die ons de weinig vleierende titel van “zesde oorzaak van massavernietiging van het leven sinds de geboorte van onze planeet” opleverde, laten ons zien dat onze geest met andere dingen bezig lijkt te zijn.

Dankzij de wetenschappelijke publicaties (aandachtspunt 2) kom ik in aanraking met allerlei inzichten van andere onderzoekers in de wereld. Zo word ik opgenomen in review teams die artikelen lezen van andere wetenschappers voordat ze gepubliceerd worden. Zo zie ik studies over het gedrag van mensen, gezondheid of het functioneren van onze hersenen. Wat dan opvalt is ons natuurlijke, structurele gebrek aan veranderingsbereidheid. Dit heeft te maken met de manier waarop ons brein werkt. We functioneren volgens denkpatronen die bewezen positieve resultaten opleveren door ervaringen uit het verleden. We noemen dat ook wel onze “comfort zone”. In de recente wetenschap noemt men dat “het voorspellende brein”. Dat voorspellende brein gaat uit van subjectieve, voorspelbaar positieve uitkomsten van onze handelingen. De interpretatie van die positieve uitkomsten hebben geen basis van duurzaamheid maar vooral genot, eigenbelang, gemak en de invulling van allerlei behoeften. Zelfs als die ongezond blijken, zoals alcoholgebruik, afval op straat weggooien of roken, registreren velen dat subjectief als positief.

Daarnaast is er de druk van het systeem op ons dagelijks gedrag dat weinig ruimte overlaat om na te denken over andere samenlevingsvormen, laat staan dat we ermee aan de slag gaan. Dat als we überhaupt bekend zijn met het bestaan van zo’n alternatieve of aangepaste vorm en de eventuele voordelen voor ons.

Pas als men de pijn van consequenties heeft ervaren of meegemaakt bij geliefde familieleden, vrienden of kennissen, wil men dit voorspellende brein uitbreiden met

Sustainocracy

**Our democracy based on essential values
for our sustainable human existence**

empathie, verantwoordelijkheidsgevoel en misschien zelfs aangepast gedrag. Het begrip “opvoeding” kent hierin ook zijn weerslag. Op jeugdige leeftijd worden jongeren de consequenties van bepaald gedrag bijgebracht. In onze huidige maatschappij van gebroken gezinnen, consumptie-gedreven prikkels, onderwijs op basis allerlei zaken behalve gedrag en onderlinge relaties, is opvoeden ver te zoeken. In het verleden werd opvoeden verward met indoctrinatie, bijvoorbeeld rondom religieuze opvattingen. Nu hebben we noch het een, noch het ander. Veel jongeren vinden hun rolmodellen online via youtube filmpjes of tik tok. De Stad van Morgen tracht daar verandering in aan te brengen maar stuit op muren van verzet (te druk, weinig bezetting, veel uitval, geen prioriteit, enz).

Het gedachtegoed van de Stad van Morgen ontkiemde al in 1996 maar kreeg pas voet aan de grond, maatschappijbreed, in 2009 toen de bankencrisis van eind 2008 het vertrouwen in geld had geschaad. Helaas wordt geld nog steeds door mensen als prioriteit gezien door de geldafhankelijke cultuur die we hebben gecreëerd. Voor de Stad van Morgen is geld slechts een middel. Vaak zeggen mensen "Je hebt toch geld nodig om brood op de plank te krijgen?". Wij stellen dat we graan moeten verbouwen, malen en tot gezond brood verwerken. Nu is brood misschien erg complex, zeker in een stedelijke omgeving, maar elkaar helpen en ondersteunen hoeft echt niet met tussenkomst van geld. Ook een gezonde leefomgeving kunnen we zien als een verantwoordelijkheid en niet als kostenpost. Maar ons brein is voorspellend ingericht op basis van gemak. Een supermarkt of bakker is qua voorspelling eenvoudiger en bevredigender in de korte termijn dan een veld bewerken voor graan. Een pilletje tegen een ongemak is minder lastig dan het voorkomen van het ongemak. Dat maakt de evolutie van de mens naar een duurzaam bestaan zo moeilijk.

Als mensen of instanties eenmaal meedoen aan een Stad van Morgen initiatief dan wordt het vaak als erg positief ervaren. Dat komt vooral door de warme en betekenisvolle band die ontstaat tussen de deelnemers. Het gevoel van waardering, gezien worden, erkenning aan de tafel doet veel met mensen. Maar dan moet men wél eerst aan tafel komen met de juiste constructieve insteek. En die stap blijkt vaak erg moeilijk, zeker als we een werkelijkheid hebben ingericht waarin “tevredenheid” uitgedrukt wordt in geld en eigenbelang. Voor het gemeenschappelijke belang, uitgedrukt in menselijke waarden, niet direct in geld, komen dan mensen aan boord met een speciale, immateriële kijk op de werkelijkheid. Moeite doen in de werkelijkheid, zonder dat daar meteen een geldbedrag tegenover staat, is maar aan een beperkte groep mensen besteed.

Daarnaast wil ik als Stad van Morgen geen aparte hiërarchieën creëren maar juist samenwerkingsverbanden die een transformatieve beweging veroorzaken. Hierin heeft iedereen een eigen plek en is de cocreatie bedoeld om per prioriteit voor iedereen meerwaarde te creëren. Het zogeheten 1 + 1 is veel meer dan 2. Een maatschappelijke transitie is zo’n meerwaarde, waarin uiteindelijk de mainstream samenleving transformeert. Door samen dit vorm te geven ontstaat die beweging, iets dat een pionierende enkeling

maar moeilijk zelf kan bewerkstelligen. Omdat ikzelf de verbinder ben van die prioritaire verbanden ligt het zwaartepunt ook bij mij om dit aan te jagen. Dat lukt niet altijd en alles mag ook niet afhankelijk zijn van één persoon. Mijn uitdaging is dus tweeledig: samenwerkingen teweeg brengen en tot bloei laten komen, en mensen zien te vinden die ook die verbindende kracht willen zijn, misschien in andere gebieden, aandachtsvelden of op hun geheel eigen manier. Want iets is pas echt evolutionair als het beklijft als gewaardeerd onderdeel van ons dagelijks bestaan.

4.3 AiREAS (regionale luchtkwaliteit en gezondheid)

AiREAS is de eerste echte, formele sustainocratische samenwerking waar alle vier de poten aan de tafel een rol in spelen. Daarom is het een gebied waarin ik zelf veel ervaring opdoe, vooral over de gedragsontwikkeling van de verschillende partners onder de omstandigheden en ontwikkelingen die zich voordoen. Bij het ontstaan van AiREAS deden allerlei instanties mee vanuit functies, maar nog niet veel burgers vanuit burgerschap, behalve ikzelf als initiatiefnemer en Marco als eerste partner. De instanties deden vooral mee om hun eigen institutionele verhaal te verkondigen. Toen de stad Eindhoven zich opwierp als proefgebied eind 2010 kwamen er wel veel burgers aan tafel en verdwenen veel instanties van het eerste uur. Na de eerste vijf jaar intensieve samenwerking met daadwerkelijk de vier poten aan de tafel, wilde de gemeente Eindhoven de aanpak breder gaan trekken, namelijk met de betrokkenheid van de 21 gemeenten in Zuidoost Brabant. De volgende 5 jaar werd hierdoor sterk overheid gedomineerd, vooral door de uitrol van een regionaal meetnet met een controlerende rol over geldbesteding door de overheid. Ook de interactie met 21 gemeenten, ieder met een eigen politieke werkelijkheid, is beter besteed aan de Omgevingsdienst dan ons als initiatiefnemers. Dat is natuurlijk iets anders dan betrokkenheid bij, en “samen verantwoordelijkheid nemen” binnen het hogere maatschappelijke doel van gezondheid. Zo komt gezondheid en luchtkwaliteit tijdelijk weer in het politieke speelveld van belangen terwijl AiREAS het naar een hoger, overkoepelend verantwoordelijkheid niveau tilt. Het gaat dan niet zo zeer om het controleren op besteding van geld maar op het behalen van gemeenschappelijke resultaten binnen de budgettaire kaders. Een meetnet is geen resultaat binnen de context van gezonde gebiedsontwikkeling. Het is het beschikbaar maken van een noodzakelijk middel om tot resultaten te kunnen komen.

Nu, na vijf jaar, zitten we weer in een schakelmoment, kijkend naar de volgende 5 jaar. Nu klinken de geluiden om de vier poten aan de tafel weer compleet te maken. Die geluiden komen deze keer niet alleen van mij maar nu ook van de aanwezige partners. “Kunnen we

Sustainocracy

Our democracy based on essential values
for our sustainable human existence

Brainport meekrijgen?" kwam uit de bestuurlijke gelederen van de provincie. Of: "We moeten de koppeling met gezondheid maken", opperde de betrokken wethouder uit Deurne. Allemaal zaken die aan de bakermat van AiREAS reeds behoorden tot de aanpak. Het blijkt gewoon tijd te kosten voordat mensen in functies binnen de complexiteit van gefragmenteerde belangenorganisaties dit niet alleen ideologisch omarmen maar ook organisatorisch handen en voeten geven. In de gemeentelijke overheden zijn milieu en het sociaal domein twee gescheiden omgevingen die we nu steeds vaker met elkaar aan tafel zien komen. Ook klonk het geluid dat we "expertise rond gedragsverandering" op zouden moeten nemen in het regionale kernteam. Met deze bemoedigende geluiden uit de groep zelf, hoef ik niet steeds "de kwaai pier" te spelen die comfortzones op scherp zet. Zo groeien we samen hopelijk naar de echte samenwerkingsvorm die ooit bedoeld was. Het kost echter zo gruwelijk veel tijd.

Telkens als AiREAS iets op heeft gezet dan zegt een van de partijen "oh, dat kan ik ook" en neemt het over. Zo zien we dat overheden experimenteren met burgerparticipatie, meetnetten, enz in plaats van de middelen in de AIREAS samenwerking te stoppen. Dat hoort bij de oude controle en beheers cultuur die moeilijk te doorbreken blijkt. Zo moet ik als AIREAS de lat steeds verleggen en vooruit blijven lopen op de troepen. Zo is, mede dankzij de samenwerking met Fontys, het AiREAS Innovatie Lab ideologisch ontstaan. Daarin bedenken we innovaties die burgers aanzetten tot gedragsverandering en het beleid aanzet tot beleidsmaatregelen. Dat mag allemaal nog meer handen en voeten krijgen en tot leven komen

Fig 7: De open innovatie ruimte

Bovenstaande geeft aan hoe moeilijk, maar ook hoe bevredigend het is om deze transitie van gefragmenteerde belangeneilanden naar "samen verantwoordelijk" te komen. De grote meerderheid van burgers blijft hierbij achter maar dat kan uitgelegd worden middels het

wetenschappelijke stukje over het functioneren van ons brein. Dat proces blijkt niet zo gemakkelijk te sturen en vergt vooral veranderende omgevingsfactoren (zoals maatregelen van de overheid) of het goede voorbeeld van andere burgers (oh, zo kan het ook!). Toegankelijkheid tot en bekendheid met alternatieve keuzes (innovatie) is hierin essentieel.

Naast de activiteiten met de 21 gemeenten, de bijbehorende regie en stuurgroep voor het regionale meetnet en de samenwerking, zijn er de volgende aandachtsgebieden die door de AiREAS community worden uitgevoerd:

- **Online publieke consultatie** over bewustwording, eigen gedrag, enz met behulp van korte filmpjes en feedback over de reacties van andere mensen. Dit loopt tot eind 2025 maar blijkt een grotere uitdaging dan verwacht door de behoefte aan emailadressen van doelgroepen.
<https://youtu.be/fyb8xf5cB9I?si=AJ2q9bLIXUNeVuxl>
- **Online videospelletje** voor bovenbouw basisonderwijs. Dat spelletje gaat over de keuze om naar school te komen, met de fiets of met de auto.
<https://meet.google.com/hxt-mwry-yuv?hs=122&authuser=0>
- **Snuffelfiets** met jongeren uit het voortgezet onderwijs. Dit project, waarmee kinderen met een sensor op de fiets de luchtkwaliteit meten onderweg, heeft een looptijd van twee jaar. Scholieren van twee scholen hebben tot op heden meegedaan. Het wordt uitgevoerd door een AIREAS team.
- **Basisscholen.** GGD Amsterdam maakte een lespakket voor basisscholen. In de taakverdeling richting onderwijs heeft de gemeente Eindhoven de coördinatie op zich genomen voor basisscholen. Dat gebeurt ook in Best samen met een zzp'er. AiREAS doet de middelbare scholen en hoger beroepsonderwijs.
- **Betrokkenheid zorginstantie:** Via zorg gerelateerd partner Van Zorg naar Inclusie raakte zorginstelling PoZoB, met 140 huisartsen posten, betrokken. Gekeken wordt naar mensen met COPD en Astma.

4.4 FRE2SH: Regionale voedselvoorziening, betrokkenheid en gezondheid

Al sinds het begin van de Stad van Morgen houd ik mijzelf bezig met mijn eigen zelfvoorziening rond voeding, voedsel bewustzijn en het organiseren van samenwerkingen rondom dezelfde optiek. Dit begon in de rijtjeswoning waar ik terechtkwam met mijn kinderen na mijn echtscheiding in 2004. Ondanks mijn universitaire opleidingen wist ik niets van dit aandachtsgebied en moest mijzelf volledig laten opleiden door de natuur zelf. In 2014 probeerden we een voedselboerderij op te starten in Son en Breugel. Dat lukte aardig maar het samenlevingsmodel dat we eraan hadden toegevoegd werkte niet. Ik trok tijdelijk in bij mijn ouders net op het moment dat zij ernstige gezondheidsproblemen kregen. Hierdoor werd mijn tijdelijke verblijf die van permanente mantelzorger. Omdat dit op 8 hoog in een flatgebouw was, kon ik zelfstandig de voedsel experimenten niet voortzetten. Wel ontwikkelde zich in 2016 het grootste FRE2SH binnenstedelijke, indoor voedselsysteem van

Sustainocracy

Our democracy based on essential values
for our sustainable human existence

Nederland in het Veemgebouw op Strijp-S. Aquaponics, meelwormen, drinkwater, oesterzwammen, kefir, kruiden, groente, vis, wormen en drank, gericht op deelnemende restaurants. Helaas moest dit stoppen in 2019 door veranderende prioriteiten binnen Trudo en de gemeente. De indoor FRE2SH groep viel uit elkaar. Ik had weer veel kennis toegevoegd maar kon het niet delen.

Toen kwam Covid in 2020 en was het onmogelijk om wat nieuws op te zetten. Samen met partners uit India en Italië ontstond de intentie om een wereldwijd netwerk op te zetten. Maandelijks ontstond een online sessie, 10 maanden lang. De partners hadden echter een andere benadering rondom voedsel (creatieve kook-innovaties) dat commercieel is ingericht.

Fig 8: Lokale "health valley"

FRE2SH gaat echter om de betrokkenheid bij het lokale voedsel-productie-consumptie-proces met moderne natuurinclusieve en gezondheidsinzichten. Interessante relaties ontstonden internationaal, die echter allemaal erg lokaal bezig waren. Begin 2023 kwam er een respectvol einde aan de samenwerking door de verschillen in aanpak en

doelstelling. Tegelijk ontstond mijn spraak en slik probleem zoals beschreven in het persoonlijke stuk. Dit belemmerde mij in eerste instantie om weer lokaal een netwerk op te bouwen. Ook merkte ik dat de vele kleine initiatieven in de regio vooral met zichzelf bezig zijn en weinig behoefte tonen om een gemeenschappelijk imago op te bouwen.

Stad van Morgen investeerde in 2024 financieel in [Boerschappen](#), werd lid van de [No Waste Army](#) en ondersteunt waar mogelijk lokale initiatieven, echter helaas zonder het netwerkelement. Wat wél ontstond, gaandeweg door mijn eigen gezondheid issues en dat van anderen in mijn directe omgeving, was het begrijpen van de impact van ons huidige voedselsysteem op onze gezondheid. Gluten en melk-allergieën,, het wegsaneren van essentiële voedingsstoffen uit de voedselketen, waardoor onze weerstand wordt ondermijnt. Geen wonder dat de druk op het zorgsysteem exponentieel groeit. Mijn eigen problemen vonden grotendeels hun oorzaak hierin. Ook de toename van gifstoffen in ons voedingssysteem levert cumulatieve problemen op die vooralsnog niet of onvoldoende wetenschappelijk bestudeerd zijn maar empirisch reeds allerlei symptomen laten zien. Het cirkeltje kwam zo rond voor mij.

Onderzoeken zoals [die van de “exposoom” van de Universiteit van Utrecht](#) zijn hoopgevend maar leveren nog geen maatschappelijke veranderingen op. Dat zullen we zelf moeten doen. De grote vraag is nu: Hoe kan ik, met al deze kennis, deze immorele, onethische, ongezonde, geld gestuurde, onhoudbare voedsel werkelijkheid, helpen transformeren? Wie doet mee?

4.5 COS3i: Community voor sociale inclusie en integratie

COS3i is in 2015/16 ontstaan toen uit AiREAS onderzoek bleek dat meer dan 50% van onze blootstelling aan luchtverontreiniging door onszelf kan worden voorkomen. De grootste gezondheidswinst hebben we daarom zelf in de hand. Maar moraliseren hierover naar de bevolking toe met een beschuldigend vingertje, werkt averechts, zoals aangetoond door onze conversatieve, vaak onduurzame vasthoudendheid aan gewoontes of vermeende comforts. Het werd daarom belangrijk om niet vanuit kritiek te werken maar vanuit de positieve aandacht voor integrale gezondheid. En dat gaat veel verder dan alleen luchtkwaliteit. Het omvat een meer holistische benadering waarin mentale, lichamelijke, emotionele, spirituele en relationele gezondheid op elkaar inspelen. Dat paste niet in de gefocuste AiREAS benadering rond luchtkwaliteit dus werd een andere naam en benadering bedacht. En dat werd COS3i.

Zo kwam ik terug bij de operationele oorsprong van de Stad van Morgen toen ik als alleenstaande vader in mijn straat de helpende hand bood aan de burens, drempels aanlegde in de wijk tegen gevaarlijk verkeer en onderlinge feestjes rond gebeurtenissen organiseerde. De stad en samenleving als co-creatie. Gezondheid begint bij de sociale verbinding tussen mensen op een veel bredere en diepgaande manier dan de oppervlakkige financiële

handelsrelaties. De eerste intentie van COS3i was om alle sociale initiatieven van Eindhoven een sociale ontmoetingsplek te geven. De intentie was om hiervoor het leegstaande Designhuis in de binnenstad te gebruiken. Dit liep echter uit op een rel met een wethouder die het gebouw wilde vercommercialiseren maar het ondertussen gratis had aangeboden aan ons om er evenementen te organiseren. Zij was daar niet toe bevoegd en het conflict speelde hoog op, tot in de gemeenteraad. Uiteindelijk werden er andere keuzes gemaakt voor het Designhuis en ging ik met COS3i aan de slag in de wijken. In dat proces verloor ik mijn partners van het eerste uur die vooral vanuit het centrum wilden werken en ging ik op zoek naar nieuwe verbindingen.

Zo kwam COS3i op het pad van de internationale cultuureilanden in de stad, de muzikale wereld, de wereld van kunst en opbloeiende wijkinitiatieven. Tussen 2016 en 2020 organiseerden we samen honderden evenementen. Naast veel plezier, interculturele kennismakingen en initiatieven om samen te eten, te dansen en te verbinden “zonder angst voor elkaar”, kwamen we ook in aanraking met de minder leuke kant van de samenleving. De vele onverwerkte trauma's bij mensen, de druk van de financiële prestatie maatschappij, de eenzaamheid, armoede, de onmenselijkheid van vele instanties, enz. Er ontstond een netwerk van ondersteuning, healing, reizen naar andere omgevingen, natuurevenementen, enz. Als ik wilde samenwerken aan onze integrale gezondheid, dan moest ik eerst werken aan het herstel van de mentale, emotionele en fysieke gezondheid van de partners en deelnemers. Ikzelf bleef ook niet buiten schot. Ook ik bleek nog wat onverwerkt leed te onderdrukken dat in dit proces duidelijk naar voren kwam.

En toen kwam COVID en alle bijbehorende onderdrukkende maatregelen. Om 20.00 zou de avondklok ingaan maar we hebben toch onze sociale avond afgemaakt tot ruim 23.00. Dat was het einde van COS3i. Want COS3i werkte zonder overheidssubsidies, puur op de verbindende kracht van burgerinitiatieven, in de hoop dit naar een hoger niveau van samenwerking te tillen. Na de lange COVID periode bleef de angst lange tijd overheersen in de maatschappij. Evenementen kwamen niet van de grond zoals voor COVID. Andere partners, die wél werkten met overheidssubsidies, timmerden hard aan de weg. Hun ondersteuning bieden gaf meer resultaat dan iets zelf organiseren. Toch zien we nog veel van de COS3i verbindende energie terug, ook vandaag, ook al wordt het niet zo genoemd. De bruggen die geslagen zijn tussen vele culturele eilanden, de transitie van de overheid naar een meer open en meertalige benadering van een multiculturele maatschappij en de manier waarop sociale ondernemers, zoals kleine cateraars, zich via hun cultuur vertegenwoordiging positief zichtbaar maken, tonen de beweging. De weg is nog lang en de stip op de horizon van een integraal gezonde samenleving nog erg ver weg, maar de stappen ernaartoe ontwikkelen zich positief, ook zonder COS3i.

Verder zijn er zorgen over de onethische polarisering die de nationale overheid hanteert en die de zorgvuldig gecreëerde sociale verbindingen weer kapot dreigt te maken. In artikel over Mentale Gezondheid toon ik o.a. het verwerpelijke en gevaar van dit soort beleid voor

de samenleving. Zo streef ik naar een nieuwe constitutionele werkelijkheid waarin respect voor elkaar de boventoon speelt en de politieke belangenwereld aan banden legt. Al in 2010 wees ik [in de raadzaal van Eindhoven](#) op het gevaar van polarisering door angst voor de ander en gebrek aan communicatie. De situatie is alleen maar verergerd.

De vraag is nu, welke waarde ikzelf nog toe kan voegen als Stad van Morgen en onderzoeksstichting. Het antwoord kent vele dimensies waar ik keuzes in mag maken. Het laaghangend fruit ontwikkelt zich, maar de echte complexe transitie stuiten op veel weerstand, zowel in de organisatorische wereld als in de omgeving van gedrag.

Tevens moet ik voor mijzelf de vraag beantwoorden of ikzelf hier nog energie in wil steken, of het overlaat aan het werk van de geplante zaadjes en de intenties van vele andere mooie en vaak jongere zielen. Moet ik blijven pionieren of mijn kennis en methodes beschikbaar stellen aan de wereld om te kijken of er ook elders zaadjes tot bloei mogen komen? Mijn inzichten heb ik gedeeld met de lokale instanties met de uitnodiging om er (samen) wat mee te doen.

De tijd zal het leren.

4.6 School of Talents

De School of Talents is (nog) geen aparte school van de Stad van Morgen maar een uitnodiging om samen te leren binnen de kaders van de menselijke kernwaarden en gezamenlijke verantwoordelijkheden, geformuleerd door de Stad van Morgen. Zo ontstaat een bewustwordingsbeweging met allerlei innovatieve processen die op zich weer allerlei leeromgevingen veroorzaken. Naast het leerproces in elk van de genoemde initiatieven en het verwerkingsproces via publicaties, richt ik mij ook op de formele leerwereld door onderwijsinstellingen uit te nodigen tot samenwerking. Dit doe ik al sinds het ontstaan van de Stad van Morgen en ruim daarvoor zelfs via “ondernemen in de 21e eeuw”. Dat blijkt niet gemakkelijk, mede omdat de onderwijs traditie zich contextueel systemisch heeft ontwikkeld in de laatste, ruim honderd jaar, niet vanuit menselijkheid. De onderwijswereld staat daarnaast vaak niet op zichzelf om keuzes te maken. Het wordt gefinancierd door de wereld van (financiële en politieke, soms ook religieuze) belangen. En wie betaalt bepaalt. Onderwijsinitiatieven die het wél conceptueel zelf willen doen moeten ook zorgen voor hun eigen financiering en blijven toch onderhevig aan regelgeving. De open handreiking van de Stad van Morgen bokst dan op tegen oude, vaak gestrekte, gesloten en geïnstitutionaliseerde culturen van gebureaucratiseerde dogma's en processen. Gaandeweg zien we echter scheurtjes ontstaan in die wereld en ontstaan er eilandjes van samenwerking. Zo hebben we in al die jaren vele duizenden jongeren kunnen inspireren en zelfs empoweren met onze maatschappijvisie en de oefeningen die we hen hebben aangeboden. In 2024, ondanks spraak en slik problemen, kregen ik weer de kans om wat leuke trajecten te doorlopen:

-
- Fontys for Society: Al enkele jaren word ik als Stad van Morgen en AiREAS uitgenodigd in Fontys A.I. en ICT om als een van de externe partijen de studenten een semester lang uit te dagen om mee te denken vanuit de “Gezonde stad” ontwikkeling. De ongekende creativiteit van de studenten in teamverband is steeds hartverwarmend en inspirerend. Het geeft mij de aanleiding om steeds weer de menselijke kernwaarden naar een overkoepelend niveau te willen tillen in plaats van de ad hoc sector afhankelijke leer en interactie momenten van nu. En dan komt weer de zichtbare en onzichtbare hand van de weerstand. Dat komt dan vaak tot uiting via het verbreken van de contacten onder het mom van andere prioriteiten. Dit gaat niet alleen over Fontys maar alle onderwijsinstellingen waar we in de loop der jaren mee hebben kunnen experimenteren.
  - Corvinus Universiteit in Budapest en het Euro-spes gezelschap: De viering van het 20 jarig bestaan van dit wereldwijde intellectuele gezelschap (spiritualiteit en economie) in juni in Budapest werd opgeluisterd door allerlei presentaties, waaronder die van mij over voortbestansethiek. Aan het einde van deze zeer bijzondere en inspirerende bijeenkomst merkte de organiserende professor op dat “wij, als onderwijs, de laatste 50 jaar gefaald hebben”. Een intense zelfreflectie en emotionele boodschap om vooral het “anders” te gaan doen. Euro-spes was de eerste wereldwijde wetenschappelijke community die mijn werk omarmde in haar bundels sinds 2012. Dit ondanks een groot gat destijds in onze uitgangspunten en opvattingen. In de loop van de jaren groeide de waardering voor mijn werk en ontstond een hechte band. Voor mij was dit jaar in Budapest een warm bad van herkenning door de verschillende presentaties, vaak door mensen van buiten het onderwijs circuit, die zich eindelijk ook manifesteerden in de dimensie van essentiële menselijke waarden en ethiek.
  - Erasmus+ Europa: De constant veranderende dynamiek van betrokken partners zorgt ervoor dat er jaren zijn van intensieve samenwerking en andere jaren dat het allemaal veel minder is. Ook onze eigen projectaanvragen voor Erasmus+ subsidies bleken een leerproces met een geheel eigen complexiteit. Hierin speelden de partnerselectie, de passende inhoud van de aanvragen en het bureaucratische proces van de aanvraag, het project en de nasleep, een rol. Zo hadden we 3 aandachtsgebieden dit jaar:
    - De nasleep van het Techrouter project uit 2023. Het agentschap doet controle steekproeven. Als Stad van Morgen hebben we een enkel project zelf aangevraagd via een partner en gehonoreerd gekregen. Meteen was er al een incident met een internationale partner die niet mee wilde doen. Omdat de partnerselectie door onze project aanvragende partner was gedaan, ontstond een onaangename situatie omdat wij die buitenlandse organisatie zelf niet kenden. Gelukkig kon dit opgelost worden en werd het project uitgevoerd door de partners. Een half jaar na afronding besloot het agentschap ons in de steekproef op te nemen en onder de loep te leggen. Ook daarin bleek weer een incident met een van de deelnemers die cash zijn

reisdeclaratie had ontvangen en niet via de bonnetjes afhandeling. Daarom hadden we de bonnetjes niet. Door het verlopen van de tijd en dat alle partners weer druk waren met andere trajecten bleek het een hels karwei om de toedracht te achterhalen. Allemaal lessen die onderlinge relaties op de proef stellen en veel tijd en energie kosten.

- Al die tijd had ik geen behoefte om nog nieuwe Erasmus+ uitdagingen aan te gaan zonder eerst deze op te lossen. Niet alleen administratief maar ook partner technisch.
- Ondertussen kwam een van de oude partners naar Eindhoven met een groep met het thema “podcasts”. Er kwam een spontane hulpvraag omdat hij wel het project had gewonnen maar lokaal in Nederland erg weinig voorbereiding had gedaan op dit gebied. Hij zat met de handen in het haar. De ervaring met radio vorig jaar en de podcast-intenties van radioman Koen gaven we gehoor aan de hulpvraag. Een bijzondere interactie ontstond waar verschillende podcasts uit zijn ontstaan van intense gesprekken tussen de internationale jongeren en hun diverse culturele achtergrond onderling.

4.7 Belangrijke opmerking

Opgemerkt moet worden dat de co-creatieomgeving van Sustainocracy gebaseerd is op vertrouwen. Dit heeft een belangrijke impact op de partnerselectie in multidisciplinaire teams. Partners moeten authentiek, transparant zijn en een duidelijke professionele bijdrage leveren aan het doel van de gemeenschappelijke onderneming. Wanneer dit goed werkt, vermijden we veel bureaucratie en stress, en richten we ons volledig op de wederzijdse resultaten die we willen bereiken. Als echter een van de partners in het team de verwachtingen of beloften niet nakomt, verstoort dat het hele team en het resultaatgerichte proces. Ofwel toont de partner verantwoordelijkheid en onderneemt corrigerende maatregelen, ofwel moet het team de gaten opvullen. Vertrouwen kan worden hersteld en respect kan zelfs worden versterkt in het proces, of worden vernietigd, wat een impact heeft op toekomstige samenwerkingen.

Afrondend

2024 sluit ik af met een grotendeels herstelde gezondheid en veel nieuwe inzichten over integrale gezondheid.

Ik heb de intentie uitgesproken om in Eindhoven en omgeving in 2025 enkele bijeenkomsten te organiseren om de opgebouwde kennis ook hier te delen, niet alleen internationaal.

Verder is er de intentie om “zorg voor integrale gezondheid” te institutionaliseren door er samenwerkingen van te maken, ala AiREAS en meer. Met de inzichten die uit mijn persoonlijke situatie zijn voortgekomen, heeft het een duidelijke richting.

Sustainocracy

**Our democracy based on essential values
for our sustainable human existence**

De bestaande prioriteit clusters blijven de nodige aandacht krijgen maar staan of vallen bij de betrokkenheid van anderen. De uitnodiging “doe je mee?” blijft altijd staan.

Hopelijk krijgt de Stad van Morgen ook een keer een bredere, permanente setting, met mensen die er ook in geloven, misschien hier in Eindhoven, in andere gebieden van Nederland of daarbuiten.

Jean-Paul Close
Sustainocratie initiatiefnemer
Stichting STIR onderzoeker
Stad van Morgen vormgever
December 2024